

Ne, dolžan ti ne bom ostal — —
Oči ti bodem izkljuval;

Ko pa z gostij se vračal bom,
Dolg majki tvoji plačal bom.

Ej, modro ima glavico
In dal ji bom zastavico:

Oj starka ti, z modro glavo,
Kaj ti bi rekla, kaj je to:

Na polju črn menih sedi,
In z živim mesom se gosti
In s tvojim mesom se gosti — —“

Smiljan Smiljanič.



Opazujmo naravo!

I. Vetrovi.

c) Razne vrste vetrov.

Vetrovi imajo tudi razna imena. Navadno se imenujejo po oni strani sveta, od kate-
tere prihajajo. Veter, ki piše od severa proti jugu, se imenuje severnik ali sever,
nekateri mu pravijo tudi krivec. Veter, ki piše od juga proti severu, se zove južnik
ali jug. Od vzhoda proti zahodu pišoči veter se zove vzhodnik, in njemu nasproti je
zahodnik ali zapadnik. — Ker so pa ta imena še premalo natančna, rabijo se še
vmesna; n. pr. veter, ki je mej severom in vzhodnikom, se imenuje severovzhodnik
in slično drugi.

Pristaviti moramo pa temu važno opazko, da ta imena so opravičena le za trenotek,
ko prihaja veter do nas, poprej ima v obče vsak veter drugačno smer; pota vetrov niso
naravnostna, marveč bolj ali manj zakrivljena. V obče velja pravilo: veter na severni
strani ravnika se obrača na desno, na južni strani pa na levo.

To si lahko razjasnimo tako-le:

Zemlja se zasuče vsak dan jedenkrat okrog svoje osi. Vsaka reč, ki je ob ravniku,
se najhitrejšje pomika proti vzhodu, ker ravnik je največji zemeljski krog in vsaka točka
na njem mora izvršiti vso pot v istem času, kakor kaka točka na mnogo krajšem krogu
blizo tečajev. Toraj se vsaka točka na površju zemlje pomika tem počasneje proti vzhodu,
čim bližja je tečaju.

Ker se ozračje z zemljo vred vrti proti vzhodu, je izvestno tudi veter deležen tega
premikanja. Veter, ki nastane v severnih krajih, se pomika s svojo silo proti jugu, a ob
jednem ga tudi zemlja zanaša proti vzhodu. Vendar ta sila, ki ga vleče proti vzhodu, je
v začetku še majhna in vsled vstrajnosti pridrži veter to počasno premikanje proti vzhodu
še potlej, ko pride v take kraje, kjer se vsaka reč na površju zemlje že mnogo hitrejšje
premika. Toraj imajo ljudje v teh krajih tak vtis, kakor da ne prihaja naš prvotni sever
od severne, marveč bolj ali manj od severovzhodne strani. Ker hitrost pozemeljske po-
vršine raste proti ravniku, zato se tudi veter bolj in bolj zasukava na desno, na južni
strani pa iz istega vzroka na levo. Toraj to, kar pri nas imenujemo sever, prvotno ni bil
sever, marveč severozahodnik in naš severovzhodnik je bil začetkoma sever. Na to morajo
vselej paziti oni gospodje, kateri vreme napovedujejo po vetrovih.

Poleg tega imenovanja pa še razločujemo: 1. stalne ali neprenehne, 2. perijodne
ali redno se ponavljajoče vetrove in 3. neredne, večkrat tudi izredne vetrove.

Stalni so taki vetrovi, kateri v kakem kraju pišejo neprenehoma, ali vsaj največkrat. Domovina takih vetrov je med 30° severne in južne širine, imenujejo se pasatni vetrovi. Med perijodnimi so najznamenitejši morniki in sušniki. V naših krajih so le nestalni vetrovi.

→ Rebus. ←

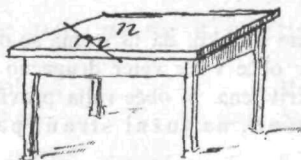


100 m²

5
A m



1e



2: 2



(Rešitev in imena rešilcev v prih. listu.)

Odgonetka uganke v 2. številki:

Os — gos — kos — los.

Prav so uganili: Bezeljak Ivan, drugošolec v Ljubljani; Druškovič Andrej, učenec IV. razr. na vadnici, Pirce Ciril in Stana v Ljubljani; Križanič Franc in Marija pri svetem Križu blizu Ljutomera; Vidmar Bogomila, učenka II. razr. v Ljubljani; Rakovec Alojzij, učenec v Mariboru; Urbančič Fran, Colambis Jak., Maračič Nikolaj, gimnazijci v Ljubljani; Simončič Fr., učenec. Zupan Mar., Pirnat Josipa, Petan Marija, Presker Urša, učenke v Podsredi; Adamič Mar., učenka III. razreda mešč. šole pri gg. Uršulinkah; Repič Irma, Šlamberger Inka in Nuška, Karba Milka, Pihlar Trezinka in Jospina, Kapun Rozalija, Brumen Marija, Ranter Ter., učenke Franc-Jozefove šole v Ljutomeru; Modrijan Sofija, učiteljica, Pipan Janko, učenec v Črnem Vrhu; Osana Tinica in Milka, učenki pri sv. Duhu nad Krškim; Ponikvar Jernej, dijak v Ljubljani; Hauptman Mar., učenka V. razr. II. odd. pri sv. Križu blizu Ljutomera; Pogačar Fr., učenec IV. razr. v Celju; Tomšič Dušan, učenec II. razr. na Vrhnikih; Mlinarič J. v Godomerici; Pavlina Rusova, učit. kandid. v Ljubljani; Rojnik Micika, Marička, Ter., Miklavžina Jozefka, Sketa Rezi, Rudl Jozefka, Prisanl Ivanka, Dobnik Mici, Muhovič Fanika, Jarc Minka, Rojnik Liza, Grah Micika, Kolšek Franca, Vašl Lucija, Čilenšek Roza, Baš Nežika, učenke II. razr. v Braslovčah; Juvancič Mar., učenka III. razr. v Planini; Petovar Angela, učenka III. razr. 2. odd. v Ormužu; Dobnik A., Šporn Fr., Plaskan V. in K., Rojnik J., Kronovšek F., Kukenberger A., Zunter M., Travnar M., Lavinek M., Matko I., učenci II. razr. v Braslovčah.

„Vrtec“ izhaja 1. dne vsacega meseca in stoji s prilogo vred za vse leto 2 glđ. 60 kr., za pol leta 1 glđ. 30 kr. — Uredništvo in upravnništvo sv. Petra cesta št. 76, v Ljubljani.

Izdaje društvo „Pripravniški dom“. — Urejuje Ant. Kržiž. — Tiska Katoliška Tiskarna v Ljubljani.